

Ο Ερρίκος Σλίμαν γεννήθηκε στο γερμανικό δουκάτο Μέκλεμπουργκ Σβέριν, στις 6 Ιανουαρίου 1822. Πέρασε μέσα στην δυστυχία τα παιδικά του χρόνια και τις νύχτες, ονειρευόταν πως είναι ένας από τους ήρωες της Ιλιάδας, που την έμαθε απ' έξω. Τις μέρες, πελαγοδρομούσε στο σχολείο, όπου συγκαταλεγόταν ανάμεσα στους χειρότερους μαθητές. Του έγινε, όμως, έμμονη ιδέα να αναστήσει τον κόσμο της εποχής του Ομήρου και να αποδείξει ότι η Ιλιάδα περιέγραφε πραγματικά γεγονότα.

Ξεκίνησε να δουλεύει σκληρά σ' ένα μικρό μπακάλικο αλλά αποδείχτηκε ιδιοφυΐα στα λογιστικά και στις ξένες γλώσσες: Ως τον θάνατό του, το 1890, είχε μάθει 22, ανάμεσα στις οποίες τα αρχαία και τα νέα Ελληνικά. Μεγαλώνοντας, ρίχτηκε στις επιχειρήσεις και κατάφερε να πλουτίσει σχετικά γρήγορα με το εμπόριο του λουλακιού. Αρκετά μεγάλος, παρακολούθησε για δυο χρόνια μαθήματα αρχαιολογίας και, το 1868, βρέθηκε στην Ιθάκη να ψάχνει για το ανάκτορο του Οδυσσέα, στο βουνό Αετός. Ανακάλυψε αρχαιολογικά ίχνη αλλά όχι αυτό που ζητούσε.

Στα 1870, ταξίδευε στα εδάφη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και, στην είσοδο των Δαρδανελίων, παρακολούθησε τις δοκιμαστικές ανασκαφές του εκεί προξένου των ΗΠΑ Φρανκ Κάλμπερτ. Οι συζητήσεις ανάμεσα στους δυο άνδρες κρατούσαν ώρες κι ο Κάλμπερτ συνέχεια παρότρυνε τον Σλίμαν να ασχοληθεί συστηματικά με την αναζήτηση του ονείρου του. Λίγα χρόνια αργότερα, ο Φρανκ Κάλμπερτ κατάγγελλε τον Σλίμαν ως φανατικό και ως διαστρεβλωτή κι ακόμα και καταστροφέα όλων των ευρημάτων, που έρχονταν στο φως αλλά δε συμβιβάζονταν με την Ιλιάδα!

Ο νεόκοπος ερευνητής ρίχτηκε με τα μούτρα στην δουλειά. Με την Ιλιάδα στα χέρια, εντόπισε στο Κουμ Καλέ τα σημεία, όπου είχαν σύρει τα πλοία τους κι είχαν υψώσει το τείχος τους οι Αχαιοί. Μόνος αρχικά, με τη γυναίκα του Σοφία Καστριώτη στη συνέχεια και με τους αρχιτέκτονες Χέφλερ και Ντέρπφελντ και τον αρχαιολόγο Μπιρνούφ αργότερα, άρχισε να σκάβει στο ύψωμα του Χισαρλίκ («θέση του οχυρού», στα τούρκικα). Από τον Οκτώβριο του 1871 ως το 1873, ξέθαψε τα ερείπια της Τροίας αφήνοντας κατάπληκτο τον κόσμο αλλά και στήνοντας την πιο ευφάνταστη σκηνοθεσία που μπορούσε να συλλάβει νους ανθρώπου.

Ο καθηγητής κλασικής φιλολογίας στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια Ντέιβιντ Τρέιλ, στο βιβλίο του «Ο Σλίμαν της Τροίας: Θησαυρός και απάτη», που κυκλοφόρησε το 1995,

περιγράφει μια τέτοια σκηνή. Ολόκληρος ο τότε Τύπος αναμετέδιδε την εικόνα που ο Σλίμαν είχε πλάσει: «Μέσα στην φλεγόμενη Τροία, ενώ οι Αχαιοί είχαν κυριεύσει την πόλη και πυρπολούσαν τα πάντα, μια αρχόντισσα προσπαθούσε να γλιτώσει τα κοσμήματά της. Παγιδεύτηκε στα ερείπια του σπιτιού της και πέθανε αγκαλιά με τα χρυσαφικά της: Ιδού τα ερείπια του καμένου σπιτιού, ιδού ο σκελετός, ιδού το κολιέ, ιδού και το δαχτυλίδι της».

Ο σκελετός, όμως, είχε βρεθεί αλλού, ανήκε σε άλλη από την καταστροφή εποχή και κανένα βέβαιο στοιχείο δε μαρτυρούσε πως επρόκειτο για αρχόντισσα. Σε ένα τρίτο σημείο είχε βρεθεί το δαχτυλίδι και σ' ένα τέταρτο το κολιέ. Ο Σλίμαν τα είχε μαζέψει κι είχε στήσει το δικό του σκηνικό, πετυχαίνοντας να κάνει πάταγο.

Κατάφερε να στρέψει πάνω του και πάνω στην Ιλιάδα και στον Όμηρο τα φώτα της διεθνούς δημοσιότητας αλλά κατάστρεψε πολύτιμα για τους ιστορικούς στοιχεία. Δεν κατάλαβε ότι δεν είχε ανακαλύψει μία αλλά εννέα Τροίες. Βρήκε μίαν ασπίδα και τη χρέωσε στον Αχιλλέα, δωροδόκησε εργάτες κι έβγαλε από τη χώρα σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα και καταγγέλθηκε για την «θησαυρομανία» του, ανοιχτά. Ακολουθώντας τα αχνάρια των αρχαίων προτύπων του, δε δίστασε να μεταβληθεί σ' έναν αυταρχικό και τελείως άπιστο σύζυγο, αλλά αυτό ήταν κάτι που αφορούσε μόνο τη γυναίκα του Σοφία, που έμεινε έγκυος κι αποσύρθηκε από το προσκήνιο.

Στα 1874, την ώρα που η Σοφία γεννούσε τα παιδιά του, Αγαμέμνονα και Ανδρομάχη, ο Σλίμαν περιφερόταν στις Μυκήνες με τις περιηγήσεις του Πausανία αυτή τη φορά στο χέρι. Στα 1876, ανακάλυψε τον πρώτο περίβολο και τους λακκοειδείς τάφους, πίσω από την Πύλη των Λεόντων: 19 σκελετοί και 40 κιλά χρυσαφένια κτερίσματα. Ξανά οι μεγαλόστομες ανακοινώσεις στις Μυκήνες και στα χρυσά παλάτια των Ατρείδων:

«Βρήκα τους σκελετούς του Αγαμέμνονα, της Κασσάνδρας, του Ευρυμέδοντα και των μελών της οικογένειας του Πέλοπα».

Ευτυχώς για την Ιστορία των Μυκηνών και της Ελλάδας, γρήγορα αποκαλύφθηκε ότι όλα ανήκαν σε άρχοντες που έζησαν 300 με 400 χρόνια πιο πριν. Ο Αγαμέμνονας κι όσα η Ιλιάδα και η Οδύσσεια περιγράφουν ήταν το τέλος μιας μακραίωνης εποποιίας κι όχι η αρχή. Με βέβαιο το ότι οι Αχαιοί ποτέ δεν εγκαταστάθηκαν στην Τρωάδα. Ο μύθος εξηγεί τους λόγους: Δεν πήγαν να την κατακτήσουν αλλά να την τιμωρήσουν για την αρπαγή της Ωραίας Ελένης. Όταν ο σκοπός πραγματοποιήθηκε, θέλησαν να γυρίσουν στις πατρίδες τους. Μερικοί τα κατάφεραν, άλλοι όχι. Για ελάχιστους όμως η επιστροφή (ο νόστος) δεν έκρυβε

εκπλήξεις.

Η μυθολογία κάλυψε τις εποχές για μερικούς ακόμα αιώνες. Μετά, μέσα από το μισοσκόταδο του μύθου ξεπρόβαλαν οι πόλεις κράτη. Διόλου συμπτωματικά, εκεί που πρώτα υπήρχαν τα μυκηναϊκά κέντρα.

(τελευταία επεξεργασία, 25 Μαρτίου 2022)